

Lika barn leka bäst

En diskursanalys av recensentens roll i stereotypiserandet
av genrer inom musikjournalistik

Andreas Åberg | Pierre de la Cour

Enheten för medie- och kommunikationsvetenskap | MKVA21:4 | HT09

Handledare: Michael Krona | Examinator: Tobias Linné, Sara von Platen

Abstract

Titel: Lika barn leka bäst – En diskursanalys av recensentens roll i stereotypiserandet av genrer inom musikjournalistik

Författare: Andreas Åberg (an.c.aberg@gmail.com) och Pierre de la Cour (pierre.dlc@telia.com)

Författad vid: Enheten för medie- och kommunikationsvetenskap, Lund HT09

Problem

Recensenten spelar en avgörande roll i spridningen av populärkulturellt material. Hon är dock inte fri att uttrycka sig hur hon vill utan måste hålla sig inom musikgenrens diskursiva ramar. Eftersom recensenten måste hålla sig inom diskursen blir hon delaktig i att förstärka samt befästa genretypiska stereotyper. Diskursen kräver dessutom en särpräglad lingvistik vilket gör att texten kan vara svår att förstå för den oinvigde.

Metod och material

Studien har en hermeneutisk ansats och det empiriska materialet har insamlats genom en induktiv kvalitativ metod. Urvalet består av trettio musikjournalistiska recensioner jämnt fördelade på tre olika genrer (metal, hiphop och dansband). Dessa har i sin tur inhämtats från fyra större svenska dagstidningars nätupplagor och är skrivna under tidsperioden 2007 till 2009.

Resultat och slutsatser

Vi har funnit att recensenten har en avgörande roll för konstruktionen av diskurser inom musikgenrer. Detta beror till stor del på de stereotypiserande lingvistiska val hon gör då hon skriver samt de egenskaper hon framhåller som positiva respektive negativa. Vidare ser vi även en stark korrelation, från recensentens sida, med publik och artist. Dessa tre aktörer är alla nödvändiga för diskursens bibehållning och utveckling och således är inte recensenten ensam utformare av diskursen, även om hon spelar en nyckelroll.

Nyckelord

Diskurs, diskursanalys, genre, stereotyp, metafor, recensent

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
Problemformulering.....	3
Syfte och relevans.....	3
Frågeställningar	4
2. Teori.....	5
Diskurs och kritisk diskursanalys	5
Stereotyper och metaforer	6
Genre.....	7
Tidigare forskning inom kritikens konst.....	8
3. Metod.....	9
Faircloughs diskursanalytiska frågor.....	9
Urval och metodologiska ställningstaganden	10
Disposition och tillvägagångssätt	11
Forskarens roll	12
Metodkommentarer och validitet	12
4. Analys av empiri	14
Metal	14
Hiphop.....	17
Dansband.....	20
5. Slutdiskussion	24
6. Referenslitteratur	26

1. Inledning

Vare sig man finner ett stort intresse i musik eller inte kommer man oundvikligen att stöta på någon form av musikjournalistik förr eller senare. För vissa kan detta vara en form av underhållning, ett sätt att koppla av en stund, medan andra kanske tar till sig informationen grundligare och bestämmer sig för att införskaffa en kritikerrosad artists senaste album. Just denna influerande kontakt sker eftersom recensenten, med sina texter, snabbt och samtidigt kan nå oss som publik och konsument. Dessutom arbetar recensenten ofta genom ett enkelriktat medie, vilket bara ytterligare stärker hennes förmåga att influera oss.

Ett av verktygen hon har för att påverka publiken är värderingen av ett bands eller artists material. Ett bra betyg ger underlag för större spridning och försäljning medan ett dåligt istället kan medföra negativa effekter. Wiberg (2006) menar att införandet av betygsskalor hos morgontidningarna, vilket inte alltid varit en självklarhet, i mångt och mycket varit en branschvänlig åtgärd och trots att det inte går att förutse betygssättningen är det ett oerhört smidigt bidrag till marknadsföringen. En fyra eller femma i betyg är således en stark visuell symbol man gärna visar upp i samband med reklam, på albumets utsida etc.

Förutom marknadsmässigt inflytande har dessutom recensenten stort betydelse för etablerandet och bibehållningen av diskurser för de genrer hon skriver om. Inom dessa finns en mängd stereotypa föreställningar och förväntningar på vad som uppfattas som bra respektive dåligt. Inom exempelvis metal, som vi senare i studien går igenom grundligare, bidrar denna stereotypisering till att egenskaper som mörker eller svärta anses positivt medan mysighet har en motsatt effekt. Genom att på ett kontinuerligt sätt skriva om en genre med ett visst vokabulär genereras följaktligen en diskurs innehållande ett antal stereotypa 'vara och inte vara'.

Då vi båda är väldigt musikintresserade fann vi denna problematik intressant; hur musikrecensenter kan påverka oss i vår vardag med sina texter och vilka konsekvenser detta kan få. För att skapa en djupare förståelse har vi därför valt att ta reda på vilken roll recensenten har i skapandet av diskurser och dess stereotyper inom musikgenrer. Vi kommer också att diskutera vilken funktion publiken har i detta samspel.

Vi gick in i denna studie med vissa stereotypa föreställningar om vad som uppfattas positivt respektive negativt för olika genrer. Oavsett kommer kritiken att, i någon grad, påverka oss; de föreställningar vi har angående en musiker och/eller genre kan antingen förstärkas eller försvagas.

Problemformulering

Genom betygssättning och val av språkbruk kan musikjournalister framhålla vissa stereotypiserande egenskaper som positiva inom en genre, medan övriga drag som ligger utanför diskursen inte uppskattas på samma sätt och därför kan påverka text och betyg i negativ riktning. På grund av detta skapas inom musikrecensioner ett relativt fast ramverk över vilka egenskaper som krävs för att musik skall anses vara god respektive dålig, samtidigt som texten i sig bör hålla sig inom diskursens vokabulär för att accepteras. Detta kan i sin tur ge upphov till ett antal potentiella problem för de inblandade parterna; recensenten, publiken samt artisten.

Vi stöter på en viss problematik för recensenten som inte enskilt har fria händer att omvärdera genrer och stereotyper och därför måste hålla sig inom diskursen för att göra sig förstådd och uppskattad. Skulle det visa sig att en musikjournalist inte har den kunskap om genrer och dess normer som fordras, torde hon få svårigheter att genomföra sitt arbete på ett accepterat sätt. Därför är det inte helt ovanligt att tidningar till stor del använder sig av en och samma recensent för en viss genre. Fördelen med en recensent som kan diskursen utan och innan är att det både underlättar för läsarnas förståelse och recensentens arbete medan ett problem kan vara att konsten att tala och skriva om musik inte får nytt blod och därför heller inte blir omvärderad på samma sätt.

Även publiken måste vara invigd i diskursens ramverk för att kunna ta till sig och förstå texten. Skulle man ha bristande kunskap om vilka normer som gäller inom en genre kan det lämna en oförstående inför vad som är bra, dåligt eller helt enkelt menas. På grund av detta finns risken att recensionerna går miste om en stor portion läsare som eventuellt känner sig avskräckta eller bara är oförstående, vilket i sin tur kan innebära att artisterna tappar om en mängd potentiella lyssnare som annars möjligtvis kunnat uppskatta deras alster.

Slutligen innebär det också för artistens del att man har ett antal tämligen informella regler att förhålla sig till vad gäller image, textlyrik, ljud, etc. vilket, om man följer dem, kan underlätta ens strävan för en kommersiellt lyckad karriär. Dock finns det två sidor av detta mynt, då artister som väljer att gå utanför regelboken och försöka sig på något annorlunda kan få svårigheter till framgång genom goda recensioner eftersom de inte följer sin genres normer.

Syfte och relevans

Vi har för avsikt att studera vilken roll recensenten spelar i skapandet av diskurser och dess stereotyper inom musikgenrer samt vad som förväntas av publiken som konsument av recensenternas produkt, eller text. Till sin hjälp har de framförallt en värdemätare i form av

betyg, men även val av språkbruk och ton i en text kan influera deras påverkan. Som mer ingående tas upp i problemformuleringen ovan, kan vi observera att deras bidrag kan få stora konsekvenser för artist såväl som publik eller recensenten själv. Således kan det visa sig att de spelar en avgörande roll i konsumtionen och spridningen av populärkulturella texter, eftersom de tre aktörerna (recensent, publik och artist) är tätt sammanlänkade. Vi stöter alltså här på en form av *'it takes three to tango'* och diskursens utformning präglas mycket av detta, även fast vi i denna studie i huvudsak fokuserar på recensentens roll i det hela.

Frågeställningar

Hur kan vi förstå recensentens roll i konstruktionen av diskurser inom olika musikgenrer? På vilket sätt är recensenten delaktig i skapandet av stereotyper inom musikgenrer? På vilket sätt blir publiken involverad i texterna?

2. Teori

Diskurs och kritisk diskursanalys

Vi har valt att använda oss av en kritisk diskursanalys där medietexter från musikjournalister analyseras i syfte att se om det finns några mönster gällande författarstil och genre av musik. Detta görs då vi åsytar att ta reda på hur recensenter bidrar till att skapa och bibehålla en bild av verkligheten inom diskursen. Winther Jørgensen och Phillips (2000) definierar diskurs som: ”språket är strukturerat i olika mönster som våra utsagor följer när vi agerar inom olika sociala domäner” (s.7). En läkare använder exempelvis ett sätt att tala med sina läkarkollegor som är tämligen olik det sätt hon talar med sina vänner eller personalen i livsmedelsbutiken där hon handlar. Hon använder sig av en diskurs anpassad för läkare då hon är på sin arbetsplats, och alla där förstår vad som sägs då de använder sig av och är bekanta med samma diskurs. Då en diskurs handlar om hur någon pratar inom ett speciellt område eller inom en viss kultur, är diskursanalysen verktyget för att se mönster i diskursen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

I diskursanalysen utgår vi från att verkligheten är en social konstruktion samt att den är skapad av diskurser. Detta innebär att man behöver vara bekant med diskursen för att kunna tolka diskursens verklighet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Verkligheten ser alltså olika ut beroende på vilken diskurs man har som utgångspunkt. Winther Jørgensen och Phillips (2000) menar att det som är eftersträvansvärt i en diskurs kan vara oacceptabelt i en annan. Verkligheten och sociala samspel är under ständig förändring och dessa förändringar kommer aldrig bli färdiga eller kompletta. De anser också att vi med språket skapar representationer av verkligheten; en del av en sanning. Det är dock viktigt att tänka på att dessa aldrig bara är avspeglningar av existerande verkligheter, utan att representationerna också bidrar till att skapa nya verkligheter och sanningarna. Vidare skriver Winther Jørgensen och Phillips att den fysiska världen och dess verklighet existerar, men får endast en signifikant betydelse genom diskursen. I en diskursanalys görs ett försök att skapa en förståelse av det sociala fenomen som skapats genom diskursen, samt försöka lyfta fram omedvetna processer (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Några frågor som Fairclough (1995) menar är essentiella att ställa vid en diskursanalys är ”Hur är texten designad? Varför är texten designad som den är? Kunde texten vara designad på något annat sätt?”. Fairclough hävdar att alla texter är baserade på val. Valen består i vad författaren väljer att ta med i sina texter samt vad hon väljer att inte ta med. I detta skede av analysen tittar man också på vems röster som hörs och utifrån vilken

diskurs texten är konstruerad. För att diskutera om texten kunde vara designad på ett annat sätt måste vi titta på vad som inte finns i den befintliga texten. I analysen som följer kommer vi inte titta på vems röst som hörs, då det i samtliga fall är musikrecensenten som uttrycker sin personliga åsikt om en musikers album.

Vidare menar Fairclough (1995) att representationen i texten bör analyseras; vilka deltagare omnämns, hur kategoriseras de och finns det några tydliga metaforer eller stereotyper eller ett säreget språkval specifikt för diskursen samt om det finns några förutfattade meningar. Utöver ovanstående föreslår Fairclough (1995) att man skall analysera relationen mellan recensenten och publiken.

Stereotyper och metaforer

En stereotyp kan sägas fungera på så sätt att den utgår ifrån vissa egenskaper och attribut, vilka sedan sätts i samband med egenskaper för en hel grupp (Lindgren, 2005). Det problematiska är dock att skillnader inom gruppen ignoreras till förmån för en generalisering och således kan en stereotyp även kallas en grov förenkling där de individuella egenskaperna får lämna plats för ett antal, för gruppen, gemensamma egenskaper och attribut. Stangor och Schaller (1996) menar också att språket, med sin förmåga att namnge, beteckna och kategorisera, har en slags inbyggd mekanism vilken klassificerar individer i olika grupper och sedan stereotypiserar dem. Detta kan sedan kommuniceras vidare och Stangor och Schaller anser just att kommunikationen står för det mesta spridningen, vilket i sin tur gör att i synnerhet massmedier till störst del är ansvariga. Stereotyper hjälper till att sammanfatta en föreställning om något eller några. Detta var en avgörande faktor till varför vi fann det relevant att ha med som en av variablerna i den vidare analysen.

Skorczynska Sznajder, (2009) menar att en metafor är ett sätt att beskriva något genom att referera till det som något annat och föreslå att de har liknande egenskaper med detta. Vidare beskriver hon att metaforer används ofta för att försöka skapa en bild av hur något ser ut. Det är dock så att metaforer ser annorlunda ut beroende på vilken diskurs de används i (Skorczynska Sznajder, 2009).

För att förstå metaforen behöver mottagaren med andra ord först vara bekant med diskursen. Metaforer används i recensenternas texter, men de ser olika ut beroende på vilken genre de presenteras i. Av den anledningen finner vi det högst relevant att analysera metaforernas samspel och betydelse för diskursen.

Då både stereotyper och metaforer påverkas av och styrs genom diskursen förändras språket i texterna i de olika genrerna. Varje genre får ett ”eget språk” med egna säregna

lingvistiska avvikelser. I analysen kommer därför både stereotyper och metaforer att användas för att åskådliggöra mönster i texterna.

Genre

Den diskurs som slutligen formas av recensenterna inom olika musikgenrer har mycket att göra med vilken genre det handlar om. Frow (2006) menar också att genrer har väldigt stora likheter med diskurser då båda strukturerar världen och hur vi förstår den. Därför är genrebegreppet av central betydelse att studera eftersom det både begränsar och sätter spelreglerna för recensenten (Ekström & Larsson, 2000). Följaktligen skiljer sig alltså genrer åt genom att de uttalade och outtalade normerna som förknippas med dem ser olika ut beroende på vilken genre som analyseras.

Enligt Bignell (2002) handlar genre till stor del om kontexter och att relatera en företeelse med en annan. Om en person exempelvis lyssnar på en skiva kommer hennes tolkning inte ske utanför en kontext som relaterar till andra skivor hon tidigare hört själv eller andra berättat om. Detta beror på att genrer karakteriseras av två motsägelsefulla egenskaper; upprepning och förnyelse. För att underlätta förståelsen bygger en genre på samma kännetecknande drag och koder, samtidigt som den måste innehålla en viss grad av förnyelse för att tillfredsställa publiken. Gripsrud (2008) vidareutvecklar den utmärkande koden inom en genre och skriver att den avgör vilka olika sorters tecken som kan kombineras och hur de får kombineras. Dessa koder är i viss mån stabila, även fast de inte är oföränderliga och därför kan variera över tid. En genre tillhandahåller således ett slags ramverk för vilket svängrum man har i avseende på textens struktur och ämnesinnehåll (Lindgren, 2005). Detta underlättar i sin tur för de som skapar texter eftersom de då kan följa vissa etablerade mönster och formler, samtidigt som publikens kännedom om genrerna hjälper deras förståelse och vad som förmedlas uppfattas därmed snabbare (Gripsrud, 2008).

Trots att genrer enligt Lindgren (2005) står för upprepning och stereotypisering handlar det som sagt inte om en mekanisk reproduktion, utan snarare är de väldigt flexibla och genregränser tenderar därför många gånger att upplösas och omförhandlas. Då genrer handlar om kulturella konventioner som människorna inom en viss kultur kommit överens om måste förändringarna först accepteras av dessa för att bli del av genrens kod, vilket inte alltid nödvändigtvis lyckas (Gripsrud, 2008).

Tidigare forskning inom kritikens konst

För att få en uppfattning om vad som tidigare gjorts inom fältet valde vi att titta på en avhandling av Widestedt från 2001 rörande hur relationerna mellan musik, kritik och publik framställs i musikrecensioner samt på vilka sätt dessa konstruerar kunskapen om musik. Då vi fann hennes studie ytterst relevant för vår undersökning inkluderar vi således denna i vår teori.

Enligt Widestedt (2001) betyder kritik 'bedömandets konst' och författaren menar att det just är den estetiska bedömningen, eller *värderingen*, som drar till sig den mesta uppmärksamheten och dessutom utgör en stor del av en recensions nyhets- och underhållningsvärde - vad det var som var bra och vad som var dåligt. Värderingen behöver inte heller nödvändigtvis begränsa sig till de rent musikestetiska kvaliteterna utan kan lika gärna ha att göra med utseende och uppträdande.

Beskrivningen utgör kritikens andra fundament (Widestedt, 2001). Utan beskrivning av verket tappar recensenten trovärdighet och värderingen accepteras inte lika gärna, samtidigt som den blir mer svårbegriplig. Beskrivningen i sig blir också många gånger en underförstådd passiv värdering då exempelvis en redogörelse för en artists utseende eller uppträdande, på samma gång, inte är en positiv värdering av hennes sång.

Slutligen ingår också *tolkningen*, eller analysen, i kritiken av musikaliska verk (Widestedt, 2001). Underställt de ovannämnda existerar enligt författaren också ett antal beskrivningsformer; *musikterminologin* - som har att göra med tekniska termer för musikens struktur, *jämförelsen* - vilket är ett oundgängligt element för diskussionen om musik då det är ett medel för att framkalla förståelse hos läsaren samt *liknelsen* - vilken är en slags metaforisk omskrivning. Den sistnämnda har enligt Widestedt (2001) varit ett dominerande inslag under de senaste åren och till stor del kommit att ersätta musikterminologin då det gäller att beskriva hur någonting låter, vilket tros ha att göra med att de specialiserade finmakarna inte tycks vara lika attraktiv som målgrupp längre. Författaren talar här om ett slags musikkritiskt paradigmskifte där finkulturens estetik har fått ge vika för mer populärkulturella ideal.

Sammantaget hävdar Widestedt (2001) att musikkritik genom dessa sätt att beskriva och värdera får underlag för att skapa dolda regelverk, eller diskurser, för sina läsare och kan således kontrollera den kunskap som skapas om musik samt styra vilka definitioner som beskriver den.

3. Metod

Faircloughs diskursanalytiska frågor

I startskedet analyserades empirin utifrån frågorna ”hur är texten designad? Varför är texten designad som den är? Kunde texten vara designad på något annat sätt?” (Fairclough, 1995). En diskursanalys är dock inte enbart en analysmetod, utan bör också användas i en teoretisk och metodisk helhet (Ekström & Larsson, 2000). Metoden är uppdelad i olika delar; första delen består av premisser gällande språket i förhållande till den sociala konstruktionen. Här kommer vi analysera frågorna föreslagna av Fairclough (1995).

För att underlätta arbetet i analysen och säkerställa att vi inte missar något skapade vi ett analyschema som är uppbyggt runt de tre huvudsakliga frågorna Fairclough (1995) föreslår vid en kritisk diskursanalys. Genom att använda ovan nämnda frågor bör vi kunna synliggöra det osynliga. I analysarbetet används ett schema per recension och totalt har 30 analyser gjorts. Nedan illustreras hur analysen gått till:

Recension: Dark Funeral	Hur är texten designad?	Varför är texten designad som den är?	Kunde texten vara designad på något annat sätt?
”När Dark Funeral släppte sin självbetitlade platta för femton år sedan var det som att höra en maskäten knäckemacka förvandlas till en maskäten smörgåstårta. Black metal var inte längre kråkdistad, rasslig och skral utan glänsande fet och mäktig. Death metals ljudbild möter black metals ondska och hittar hits i gränslandet ...”	Texten är skriven på ett rått och mörkt sätt. Metaforer används för att måla en bild för läsaren. Metaforen är inte alldaglig utan anpassad efter metaldiskursen	Texten är designad som den är för att tilltala målgruppen Genom att framföra texten inom ramen för diskursen känner läsaren igen sig och sannolikheten att texten tolkas som recensenten vill är större.	Genom att skriva recensionen på ett mer alldagligt sätt hade den kunnat nå en större publik som inte nödvändigtvis är bekant med metaldiskursen. Det finns dock en överhängande risk att den tänkta målgruppen uteblir då de är vana vid en specifik typ av text.

Trots att alla dessa tre variabler är sammanlänkade med varandra är det möjligt att göra modifieringar av paketet, och förutsatt att det görs rätt styrker detta undersökningen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Modifieringarna kan exempelvis bestå i att nya frågor uppkommer under analysen av empirin, vilket också var fallet då det efter en första analys

väcktes ytterligare frågor gällande genretypiska stereotyper, metaforer och genretypisk lingvistik. Eftersom vi är ute efter att belysa olikheter i hur musikjournalister skriver om, och skapar verkligheter kring olika musikgenrer kommer vi här att använda oss av en kombination av teorier om genrer, stereotyper och metaforer. Därför skapade vi en ytterligare ett analysverktyg som inkluderar dessa nya variabler:

Recension: Dark Funeral	Genretypiska stereotyper	Metaforer	Genretypisk lingvistik
”När Dark Funeral släppte sin självbetitlade platta för femton år sedan var det som att höra en maskäten knäckemacka förvandlas till en maskäten smörgåstårta. Black metal var inte längre kråkdistad, rasslig och skral utan glänsande fet och mäktig. Death metals ljudbild möter black metals ondska och hittar hits i gränslandet ...”	Färsk elakhet bakom trummorna ses som en fördel och något positivt. Ondska är positivt	...var det som att höra en maskäten knäckemacka förvandlas till en maskäten smörgåstårta	Death metals ljudbild möter black metals ondska och hittar hits i gränslandet ...metal var inte längre kråkdistad, rasslig och skral utan glänsande fet och mäktig

Urval och metodologiska ställningstaganden

Vi har valt att endast titta på recensioner från webbupplagan av Sydsvenskan, Göteborgsposten, Dagens Nyheter och Svenska dagbladet. Valet av tidningar är baserat på att vi ville ha tidningar som når ut till många och har ett högt förtroendevärde. Anledningen till att vi valde att fokusera på nätupplagan av tidningen var att vi där erbjöds ett stort urval av recensioner över en stor tidsperiod. Vi har valt att låta dessa tidningar bestämma vilken genre de analyserade artiklarnas band tillhör. Vi har valt att endast behandla text i tryck och använder oss inte av ett vidare textbegrepp, vilket innebär att bilder film eller andra symboler inte kommer ingå i analysen. Vår analys bygger på recensioner från 2007-2009.

I det inledandet skedet av vår undersökning studerade vi översiktligt flertalet genrer och konstaterade att det just fanns ett stort urval av material. Vi beslöt oss emellertid för följande tre genrer; metal, hiphop och dansband. Motivet till att vi bestämde oss för dessa var att de enligt våra förutfattade meningar var relativt olika och att vi därför såg en potential i att få underlag för en intressant jämförelse. Dessutom ansåg vi att dessa, av tidningarna satta genrer, var tillräckligt snäva för att vi skulle kunna dra några slutsatser utifrån dem. Detta krav

skapades därför att vi i ett inledande skede av den empiriska insamlingen upptäckte att vissa genrer var alldeles för breda – exempelvis innehöll popgenren alltifrån mjukmetal till poppiga dansband, vilket gjorde generaliserbarheten undermålig och genren valdes därför bort. Vidare baserades våra val av recensioner även på vilket betyg en artist eller ett band fått och för att få en så tydlig bild av en genre som möjligt inkluderades artister eller band som fått både höga och låga betyg. Sammanlagt valde vi att analysera totalt trettio musikrecensioner; tio från metalgenren, tio från hiphopgenren och tio från dansbandsgenren.

Denna studie utgår ifrån en hermeneutisk ansats, dvs. vi söker tolka vårt empiriska material och skapa en förståelse kring det (Wallén, 1996). Således eftersträvar vi inte att nå en objektiv sanning utan resultatet kommer att baseras på våra egna subjektiva uppfattningar, vilket enligt Dahlgren (2000) inte gör resultatet mindre sant då den hermeneutiska ansatsen utgår ifrån att all vetenskap är historiskt betingad och således tolkad. Dahlgren understryker fortsättningsvis att det inom hermeneutiken är viktigt att utreda, inte bara för forskaren själv utan även för läsaren, vilka faktorer som kan tänkas påverka hennes tankar om hur något är inom ett visst område.

Empirin kommer också att samlas in genom kvalitativ metod eftersom vi har för avsikt att göra en diskursiv tolkning av materialet. Jarlbro (2000) menar att detta tillvägagångssätt är att föredra då vår studie inte avser att utröna mätbara gradskillnader mellan olika studieobjekt, utan snarare eftersträvar att klargöra typiska kvaliteter för specifika företeelser. Specifika företeelser innebär i vårt fall de recensioner inom de tre genrer vi valt att fördjupa oss i.

Vidare har vi använt oss av en induktiv ansats, vilket innebär att vi utgått ifrån vårt empiriska material och sedan låtit det vara vägledande för våra teoretiska slutsatser (Wallén, 1996). Således har de variabler vi valt att undersöka växt fram allt eftersom vi granskat recensionerna.

Disposition och tillvägagångssätt

Efter att ha definierat de initiala frågeställningarna, preciserat hur det empiriska urvalet skulle ske samt närmat oss det insåg vi, då avsikten var att utföra en textuell diskursanalys, att en av Faircloughs (1995) modeller för kritisk diskursanalys i stort sett erbjöd oss de verktyg vi behövde. Följaktligen applicerades denna på det empiriska materialet och en inledande analys ägde rum. Vi fann dock Faircloughs modell otillräcklig då den inte berörde ett antal variabler vi funnit i texterna och som ansågs berika det slutgiltiga resultatet och således beslutade vi oss för att skapa ytterligare en analysmodell. Denna tog utgångspunkt i den ursprungliga mallen,

med skillnaden att vi istället tillämpade de nya variablerna. De två analytiska verktygen användes sedan för att fullborda det fortsatta arbetet och resultatet presenteras i kapitel *fyra* – analys av empiri. Detta kapitel är indelat i tre avsnitt sorterade på vilken genre empirin tillhör. Vidare är varje genreavsnitt uppdelat efter de tre frågor Fairclough tillhandahöll i ovan nämnt analysverktyg; hur texten är designad, varför och huruvida den skulle kunna vara designad på något annat sätt.

Forskarens roll

Forskaren har till uppgift att hålla sig till vad som händer inom diskursen och inte försöka komma åt en verklighet utanför diskursen. Forskarens uppgift är med andra ord se att vad som skrivits eller sagt och studera mönster i uttalanden samt försöka tolka vilken påverkan och vilka konsekvenser detta kan ha för diskursen och dess framställning av verkligheten (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). När vi går in i analysdelen av arbetet har vi vissa förutfattade meningar och preferenser. För att i största möjliga mån undvika att vara allt för subjektiva har vi valt att fokusera på musikgenrer som vi inte är huvudkonsumenter av. Genom att göra detta försöker vi undvika att låta våra personliga preferenser färga undersökningen i allt för stor utsträckning. Vi är självklart medvetna om att vi inte helt kan bortse från vår egen smak och tycke samt att bedömningen aldrig kan bli helt objektiv, men Ekström & Larsson (2000) menar att analytikern bör vara en del av kulturen och diskursen för att kunna utföra en lyckad diskursanalys. Ytterligare en utgångspunkt vid ett hermeneutiskt angreppssätt är att analytikern måste vara medveten om och acceptera att världen är en social konstruktion, samt att diskurser skapar sanningarna i vår verklighet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Om analytikern inte har tillräcklig förkunskap spelar det ingen roll vilket empiriskt material hon har, hon kommer missa essentiell data om förkunskapen om denna inte finns i hennes världsbild (Winther Jørgensen & Phillips, 2002). Vårt mål är således inte att framställa en diskurs överlägsen någon annan, utan endast att påvisa skillnader och mönster mellan de olika diskurserna.

Metodkommentarer och validitet

Det finns alltid ett stort tolkningsutrymme i diskursanalyser och sett ur ett annat ljus hade resultaten från denna analys kanske sett annorlunda ut. Då vi genomfört en kvalitativ studie kan vi (med utgångspunkt i en naturvetenskaplig definition av generalisering) inte generalisera utifrån resultatet (Wallén, 1996). Trots detta anser vi att resultatet är valitt då Sandberg och Thelander (2000) menar att även ett mindre empiriskt urval kan ge underlag för

att dra allmängiltiga slutsatser. En vanlig kritik, ifrån ett kvantitativt perspektiv, är just att den kvalitativa metoden är mindre strikt och därför inte lika valid, vilket dock inte nödvändigtvis behöver vara sant anser Winther Jørgensen och Phillips (2002). Inom en diskursanalys kan validitet istället skapas genom ett fokus på sammanhang och utelämnande av irrelevanta analyser. Genom en strikt urvalsprocess samt en grundlig analys utförd med hjälp av ett erkänt, stringent diskursanalytiskt verktyg motverkar vi denna problematik och gör studien mer valid. För att ytterligare stärka validiteten har empirin dessutom blivit granskad med mer än ett analysverktyg. Winther Jørgensen och Phillips nämner också att ett givande resultat som bidrar med en förklaring kan stärka en studies validitet. Resultatet vi kommer fram till är dock ingen absolut sanning utan snarare vår tolkning av empirin och Winther Jørgensen och Phillips menar därför att resultatet inte nödvändigtvis går att reproducera.

4. Analys av empiri

Metal

Överlag håller sig recensenterna trogna till diskursen och beröm utdelas i form av mörka beskrivningar såsom blod, ondska och elakhet. Genom detta tillvägagångssätt förstärker de också den stereotypa framställning av hur ett metalband bör vara. Recensenten väljer sina ord noggrant och använder ett språk som är tilltalande för diskursen. Ett talande exempel på detta är Linnéa Olssons recension av General Surgery i Svenska Dagbladet:

”Corpus in extremis är till och med snäppet mer blodindränkt och äckligt effektiv än föregångaren ... Autopsy-bitarna bidrar med extra köttighet.”

Ur General Surgery – Corpus in extremis (SvD 2009-03-11)

I citatet ovan har recensenten haft ett val gällande vilken information hon valt att ta med och vilken hon valt att lämna borta, vilket åskådliggörs av Faircloughs (1995) fråga om varför texten är designad på som den är. Vidare ser vi att metaforer används frekvent i beskrivningen av artisternas album och även här präglas dessa liknelser av stereotypa bilder av hur genren bör gestaltas.

”När Dark Funeral släppte sin självbetitlade platta för femton år sedan var det som att höra en maskäten knäckemacka förvandlas till en maskäten smörgåstårta.”

Ur Dark Funeral – Angelus exuro pro eternus (GP 2009-11-25)

I ovanstående citat från Annica Hedbrants recension används ett tydligt exempel på metaforens kraftfullhet, där hon målar upp en bild av bandets framväxt; från att ha varit en torftig knäckemacka till att bli en mer tilltalande smörgåstårta. Men i enlighet med diskursen är varken knäckemackan eller smörgåstårten av det vanliga slaget, utan är maskätna båda två. I texterna kan vi se tydliga indikationer på att värderingen av albumet och valet av metafor är tätt sammankopplade. Högre betyg innebär också en häftigare metafor.

Nedan följer en mindre häftig metafor för att illustrera hur det kan se ut i en recension av samma album som ovan, men som värderats lägre av en annan recensent:

"I små doser är det mysigt i all sin kravlöshet; tycker man om att krama sin mamma (det gör jag) är det värt att lyssna på det grova, refrängstarka titelspåret. Men sedan när behövdes black metal för morsgrisar?"

Ur Dark Funeral – Angelus exuro pro eternus (Sydsvenskan 2009-11-25)

Som Widestedt (2001) påtalar har recensentens användning av musikterminologi i sina texter reducerats och på senare tid kommit att ersättas av just metaforer. Detta går genomgående att observera i det empiriska materialet då ett bands album sällan beskrivs i musikaliska termer men däremot ofta i egenskap av metaforer som t.ex. solon av infernaliskt snitt eller musik som är ett malande avgrundsbröt:

"Det är svårt att blanda death metal och black metal utan att tappa tråden, och det är svårt att göra melodiös dödsmetall och samtidigt behålla bittet och råheten."

Ur In the light of darkness – Unanimated (SvD 2009-05-13)

Sångarnas röster läggs det också stor vikt vid och även de beskrivs i enlighet med diskursen då vi kan läsa att Blackie Lawless pipa kvalar in på en recensents absoluta topp fem lista med sina, raffiga vinkelslipsvokaler, Caligulas röst är fylld av elakhet, att Johan Carlzon i "Lost We Are" väser samt att med Abbaths särpräglade gurgel kan det inte gå snett.

Misär, våld och droger är något som kan uppfattas som åtråvärt och häftigt vilket musikrecensenterna verkar väl medvetna om. De väljer att skriva om bandmedlemmar som tagit sitt liv, tvingas arbeta i kloster för att få mat för dagen eller har tvångstankar om att mörda någon annan om det inte vore så att de fick utlopp för sina aggressioner genom musiken.

I recensionerna får läsaren också ta del av ett antal jämförelser. Det är vanligt förekommande att band jämförs med andra band eller egna tidigare prestationer. Att bryta diskursen är något som recensenterna oftast inte ser som något positivt, men om det görs på rätt sätt kan bandet förtjäna lyckan att få en riktigt häftig liknelse tillskriven sitt mod. Detta lyckades Dark Funeral med då de la in en "lugn" låt i sitt senaste album:

"Den låter sårbar och framstår säkert som blödig för chilenska biker-satanister som vill att Dark Funeral alltid ska smattra på i 280 bpm, men just däri ligger finessen: i sex och en halv minut tvingas man faktiskt stanna upp och känna efter."

Ur Dark Funeral – Angelus exuro pro eternus (Sydsvenskan 2009-11-25)

Men trots att blod, elakhet och andra grymheter i enlighet med diskursen anses vara en bra sak är det viktigt att understryka att användningen av dessa oftast sker i samband med en positiv värdering och om fallet skulle vara det motsatta, alltså i samband med ett lågt betyg, kan recensenten istället välja att använda de stereotypa metaforerna för att betona något dåligt:

”Man skulle kunna tro att Tom Araya och hans Slayer hade koll på grundläggande saker som att ha riktiga riff och hela låtar med sig in i studion. Har man inte det så hjälper det inte hur mycket blod man öser över en skiva eller hur tydligt sången hörs.”

Ur Slayer – World painted blood (GP 2009-11-04)

Texten är utformad för att nå en viss målgrupp och denna målgrupp har vissa förväntningar, vilket har att göra med den inneboende förståelse mönster inom en genre för mig sig för publiken (Gripsrud, 2008). På grund av detta i kombination med den rådande diskursiva verkligheten använder sig recensenterna av en särskild skrivstil och brukar ett särskilt språk när hon formulerar recensionen. Recensenten skriver med andra ord inom diskursen, i detta fall metaldiskursen.

Genom att dela ut beröm i form av ondska och mörker uppfyller recensenten publikens förväntningar av textdesign och lingvistiskt val. Åter igen kan vi alltså här se ett exempel på det Gripsrud beskriver ovan. Recensenten får dessutom större trovärdighet genom att göra sina omskrivningar till ”extra köttigt” än hon fått om hon valt att skriva att albumet bara är bra.

Användningen av metaforer tillåter recensenten att säga mer med färre ord. Genom att använda sig av metaforer målar hon en bild som förstås av den publik som är bekanta med den kultur hon skriver för, vilket överrensstämmer väl med Skorczynska Sznajders (2009) tankar om metaforer. Det är essentiellt att recensenten är insatt i den givna diskursen och kulturen, annars kan metaforen lätt missuppfattas och gå till spillo.

Precis som Widestedt (2001) uttrycker angående hur recensenter genom sitt sätt att skriva kan avgränsa diskursen och styra de definitioner som beskriver den, ser vi i empirin hur recensenten genom att uttrycka sig som hon gör kan bibehålla diskursen och således också bevara kunskapen om den. Därför ligger det också i recensentens intresse att inte frångå diskursen; dels för egen del och dels för att texten skall kunna förstås och accepteras av publiken.

På grund av den upprepande användningen av metaforer och sätt att skriva om genren stereotypiseras också bilden av hur metal och dess upphovsmän bör vara och framställas,

vilket i sin tur också skapar de ovan nämnda förväntningarna hos publiken och därför sammantaget kan vara den största förklaringen till varför recensenterna väljer att beskriva och värdera som de gör. Detta kan ses som en diskursiv företeelse då Winther, Jørgensen och Phillips (2000) menar att språket är strukturerat enligt ett visst mönster som våra berättelser följer när vi agerar inom en viss social domän.

Att designa texten på ett annat sätt hade å ena sidan kunnat locka fler läsare. Detta hade kunnat ske genom att recensenten valt att skriva utanför diskursen så att även den oinvidga förstått innehållet i recensionen. Risken i detta är dock att recensenten uppfattats som en novis och att hennes tänkta målgrupp väljer att hämta sin information från en annan källa. Här måste recensenten också fråga sig om det är önskvärt att få läsare som inte är konsumenter av genren, eller om hon gör klokast i att skriva för den tänkta målgruppen. Det som är önskvärt i en diskurs kan vara förkastligt i en annan (Winther Jørgensen & Phillips, 2000), vilket är något recensenten måste vara införstådd med.

Hiphop

Även i hiphop genren kan vi se tydliga indikationer på att det finns en fastställd diskurs som väntas följas. Positiva egenskaper hos en hiphoppare är att ha haft en tuff och hård uppväxt, attityd samt ha en historia att berätta. Dessa egenskaper blir också stereotypiserande för genren och genom att recensenten använder sig av dessa frekvent förstärker hon denna bild:

"... medan rappare som 50 Cent klagar på sin hårda uppväxt och flexar musklerna över maskinproducerade rytmer, så rappar, sjunger och flowar Somaliafödde Knaan om sin inbördeskrigsbarndom, försvunne kusin och flykt till USA ..."

Ur K'naan – Troubadour (GP 2009-03-11)

I citatet nedan ser vi dock hur Ciara blir sågad på grund av att hon saknar vissa grundläggande egenskaper för att släppa en bra hiphop skiva.

"Ciara har varken rösten, inlevelsen eller livsödet"

Ur Ciara – Fantasy Ride (Sydsvenskan 2009-05-27)

Det hade alltså inte varit tillräckligt att ha rösten och inlevelsen - för att lyckas inom hiphopvärlden måste hon dessutom ha livsödet. Hiphopens diskurs krävs alltså en berättelse, vilket Winther Jørgensen & Phillips (2000) också talar om då de menar att verkligheten ser

olika ut beroende på vilken diskursiv utgångspunkt man har; inom en annan genre hade således inte en berättelse varit lika nödvändig.

Berättelserna i hiphopen bör som vi sett ovan vara av en viss karaktär för att fungera inom diskursen. Detta innebär dock inte att berättelsen nödvändigtvis måste vara sann:

"Att det ändå fungerar visar ännu en gång att bra berättelser alltid är viktigare för hiphoppubliken än att de nödvändigtvis måste vara självupplevda och sanna. Och varför skulle det inte funka? "Scarface" blir inte en sämre film för att Tony Montana är en fiktiv karaktär."

Ur Rick Ross - Deeper Than Rap (Sydsvenskan 2009-05-20)

Det diskursiva ramverket genomsyrar inte bara recensionernas beskrivningar utan även värderingarna, som utgör själva kärnan av recensionernas nyhets- och underhållningsvärde (Widestedt, 2001), är styrda av diskursens regler. Således kan recensenterna genom sin värdering bestämma huruvida en egenskap inom diskursen är positiv respektive negativ och i empirin visas prov på just detta då recensenten med hjälp av den negativa värderingen och sedan den följande beskrivningen framställer ett antal mindre bra egenskaper inom hiphopgenren; då det blir för mycket standard bling-bling, fånigt eller kommersiellt, vilket på ett ytterst otvivelaktigt sätt också proklameras i recensionen av Chingy som därför fick betyg två av fem:

"Det känns som att Chingy-recensioner nästan är att likna vid varningar. Typ "Om du gillar riktig hiphop, håll dig borta från den här kommersielle St Louis-killen"."

Ur Chingy – Hate it or love it (GP 2008-01-22)

Precis som inom recensionerna av metal går det att finna en mängd metaforer som recensenten på ett målande sätt använder i texterna. Det kan handla om lättuggad musik, en artists hårda skrovliga rap eller en annans fantasier som är så ospännande att hennes vardag antas vara tristare än Clark Kents. Ytterligare ett bra exempel på en humoristisk metafor är då Jonas Grönlund totalsågar Chingys texter och menar att eftersom de är så pinsamt banala: "... blir det lika finkänsligt som Kanye West på MTV-gala." (Sydsvenskan 2009-09-23).

Det förekommer också en del jämförelser i det empiriska materialet, vare sig det är i ett positivt eller negativt sammanhang, som i Jonas Grönlunds recension av Akons Freedom:

”Men Akon som en R&B-version av ylande reggaecroonern Jah Cure är tveklöst att föredra framför de Phil Collins-imitationer han samlat här.”

Ur Akon – Freedom (Sydsvenskan 2008-12-09)

Genom att använda oss av Faircloughs (1995) analysverktyg och utgå från vilka som omnämns i texterna observerar vi att namedropping är något som genomgående används i hiphopdiskursen och i stort sett varje recension innehåller fenomenet. Namedropping är ett fenomen som ses som en del av beskrivningen, och en utförlig beskrivning skapar större trovärdighet för recensenten (Widestedt, 2001). I de flesta fall handlar det om gästartister eller producenter som varit inblandade på ett eller annat sätt under artistens karriär eller senaste alster.

Den stereotypiserande hårda bilden av hiphopgenren som framställs i recensionerna ser ut som den gör eftersom att läsaren skall känna igen sig, vara bekväm och acceptera recensentens texter. Dessa stereotyper har således blivit del av diskursen, vilket recensenterna till stor del är ansvariga för då de står för den största spridningen (Stangor & Schaller, 1996). Men diskurser är inte huggna i sten utan är snarare i ständig förändring, vilket Winther Jørgensen & Phillips (2000) också menar och därför erbjuder ett visst spelrum för nytänkande. Trots detta vill recensenterna förmodligen inte självmant ställa sig alltför långt utanför diskursen om de även fortsättningsvis vill kunna verka övertygande i sina beskrivningar, vilket är en stor anledning till att diskursernas förändringstakt är låg.

Tillämpandet av jämförelser fungerar också till recensentens fördel då dessa får positiv effekt för förståelsen och trovärdigheten av texten (Widestedt, 2001), samtidigt som användandet av namedropping, i lite samma anda, ger mer tyngd till recensionerna. Dessa kan dock ses som en sorts nödvändig beskrivning eftersom det inom hiphopvärlden visar sig vara vanligt förekommande med gästartister eller producenter. Men de blir inte av mindre betydelse för recensentens trovärdighet för den sakens skull, vilket i sin tur också kan sägas fungera på ett stereotypiserande sätt för hiphopens diskurs.

I likhet med metal använder sig recensenterna av en del metaforer när de söker beskriva en artists egenskaper eller hur denna låter. Widestedt (2001) menar att metaforer är ett tämligen nytt fenomen och på senare år ersatt gammal musikterminologi, vilket åskådliggörs i texterna. Genom detta tillvägagångssätt skapas ett bättre flyt och texten lättas upp, samtidigt som den blir mer populärkulturellt riktig. Men metaforerna verkar inte enbart på ett lättamt och målade sätt, utan får också en stereotypiserande funktion, som kan härledas till den betecknande mekanism som språket medför (Stangor & Schaller, 1996). Detta resulterar i sin

tur i att recensenten väljer att använda sig av typiska omskrivningar såsom exempelvis hur stenhårt en inspelning låter. Hon gör härmed ett val då hon tar beslutet att inkludera de stereotypiska metaforerna vilket Fairclough (1995) anser är en förutsättning för textförfattande. Trots att metaforerna inte alltid ser ut på detta sätt i empirin fungerar förekomsten av de som väl gör det stereotypiserande för hiphop som genre.

Vidare kan recensenten genom användningen av värdering tillsammans med beskrivning stöta bort de egenskaper hon finner negativa. Konsekvensen av detta blir att diskursen ytterligare definieras då önskvärda kvaliteter belönas och sådant som inte anses höra hemma i genren förkastas. Detta förstärker i sin tur recensentens ställning som skapare av diskurs samtidigt som den insatta hiphoppubliken lättare förstår motiveringen, eller beskrivningen, till en värdering (Widestedt, 2001).

Slutligen nämner ofta recensenterna artisternas bakgrund och en trovärdig sådan i kombination med ett bra berättande blir gärna belönat med en positiv värdering. Detta sker också i enlighet med diskursen och ju hårdare och mer äkta bakgrund artisten har desto bättre förutsättningar erbjuds. Även detta är ett bra exempel på hur recensentens sätt att skriva om hiphop stereotypiserar genren.

Det skulle kunna skrivas i mer allmänna termer om hiphop så att även den oinvigde skulle kunnat ta större del av materialet, eftersom det inte är självklart att en hård kriminell bakgrund eller attityd och kaxighet är någonting positivt. Å andra sidan hade recensenten förmodligen tappat trovärdighet om hon avvek från diskursen och därigenom försvagat sin egen ställning. Därför är det inte heller troligt att något sådant kommer ske. Däremot hade recensenterna kanske för tydlighetens skull kunnat utveckla vissa av recensionerna då en del av dem, vare sig de får en positiv värdering eller ej, är relativt korta. Detta hade kunnat skapa underlag för större förståelse, då Widestedt (2001) menar att beskrivningen är avgörande för recensentens trovärdighet och följaktligen hade en längre beskrivning sannolikt kunnat öka denna. Dessutom hade recensenten själv ytterligare kunnat förstärka sin ställning som dirigent för diskursen.

Dansband

I dansbandsgenrens recensioner möts vi av mysiga och glada kommentarer om Sveriges dansband. Texten är lättläst även för den oinvigde som inte är bekant med diskursen, vilket alltså är en markant skillnad mot vad Winther Jørgensen och Phillips, (2000) menar är en signifikant egenskap för diskurser. Till skillnad från de tidigare genrerna använder recensenterna sig inte av metaforer i lika stor utsträckning, utan väljer istället att måla en bild

med hjälp av en beskrivande text. Paradoxalt nog kan vi utläsa att det konservativa och det nyskapande båda är positiva egenskaper inom genren. Paradoxen stämmer dock väl överens med bilden av att diskurer är under ständig förändring, men att förändringen inte går över en natt utan är en lång utdragen process (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Nedan följer två recensioner från GP för att illustrera paradoxen:

”Det händer inte mycket med de här gubbarnas sound. Och just därför funkas det hos både raggare och nyfrälsta 16-åringar på buggkurs[...]Olle Jönsson sjunger skönt Countrytwangligt och hitsen är som gjorda för dansbanor och en stilla cruise genom ett sommarvarmt Sverige”

Ur Lasse Stefanz (GP 2008-06-10)

” det här är så nyskapande och ungdomligt material som krävs för att locka nya buggare till banan.”

Ur Casanovas – (GP 2007-03-14)

Genom att recensenten värderar både kontroversiellt och konservativt material i en positiv anda definierar hon diskursen (Jørgensen & Phillips, 2000) och således blir det inom dansbandsgenren bra att anamma både det gamla och det nya. Detta kan förklaras med hjälp av Bignell (2002) då han menar att en genre kännetecknas av två motsägelsefulla egenskaper nämligen att de bygger på samma kännetecknande drag och koder, samtidigt som de måste innehålla en viss grad av förnyelse för att tillfredställa publiken.

Recensenterna associerar dansband med sköna sommarkvällar och gemytlig eller till och med magisk stämning samt väljer att beskriva situationer mer än själva musiken. Detta görs då det är förväntat enligt diskursen för genren. Recensenten använder sig av stereotypa antaganden om genren när hon skriver, vilket skapar en trygghet för läsaren och dessa bilder hjälper läsaren att sammanfatta en föreställning om artisten (Stangor & Schaller, 1996). I recensionerna förstärks bilden av dansbanden med skojfriskheter och festligheter:

”Därför har dansbandet Larz-Kristerz pepprat namnet med bokstaven z. Därför har de glittriga sparkdräkter på sig. Dansband all the way baby!”

Ur Larz-Kristerz – Hem till Dig (DN 2009-02-18)

Genom att recensenten skriver som hon gör i sina texter förstärks de stereotypa föreställningar som finns kring genren, samtidigt som hon kan vara delaktig i att skapa nya (Stangor &

Schaller, 1996). Detta är ett exempel på hur uppfattningen av en genre kan förändras till följd av en recension.

Genomgående lyckas vi utläsa att recensionerna relativt fort övergår från att vara en skivrecension till att vara en recension av bandet och den kultur de befinner sig i. Många av recensionerna är tämligen lika varandra och även jämförelser med andra erkända dansbandsmusiker förekommer frekvent. Att jämföra artisten med andra erkända artister blir således del av beskrivningen och en detaljerad beskrivning skapar större tillförlitlighet för recensenten (Widestedt, 2001). Vi blir också ständigt upplysta om bandets tidigare prestationer och i vissa fall även kommande spelningar:

"Dansbandet Torgny Melins fick en oväntad skjuts i karriären när de tolkade Teddybears låtar på skivan Dansbander."

Ur Torgny Melis – Allting som vi har (Sydsvenskan 2007-06-05)

"... förstärkts i teveshowen "Dansbandskampen" där Larz-Kristerz slog igenom"

Ur Larz-Kristerz – Hem till Dig (DN 2009-02-18)

Recensenterna målar upp bilder av och förknippar dansband med sköna sommarkvällar och gemytlig stämning. Detta görs för att skapa en känsla av musiken då det inom dansbandsgenren oftare handlar om upplevelsen av musiken i kombination med dans och fest än av musiken som isolerad enhet - genrens spelregler kräver nämligen detta (Ekström & Larsson, 2000). Åter igen fångar recensenten läsarens intresse genom att uppfylla förväntningar som finns på texten - förväntningar som är förutbestämda av diskursen.

Att beskriva publiken som raggare, buggare och folk på dansbanan får genren att kännas folklig och ofarlig. Genom att recensenten klamrar sig fast vid det mysiga och roliga med dansband bidrar hon till att bibehålla och förstärka de redan existerande stereotypa bilderna som finns om dansband, men samtidigt gör hon det för att inte lämna diskursen och riskera att tappa läsare (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Genom att skriva om tidigare referenser, prestationer och kommande turnéer på dansbanor stärker recensenten bandets trovärdighet samtidigt som de informerar publiken om kommande spelningar. Det är dock inte bara bandets trovärdighet som stärks genom att beskriva tidigare referenser utan recensentens trovärdighet stärks samtidigt (Widestedt, 2001). Ovan nämnda kan härledas till att recensionen övergår från att vara en skivrecension till att vara en recension av bandet och den kultur de befinner sig i. Ergo, paketet synes viktigare än

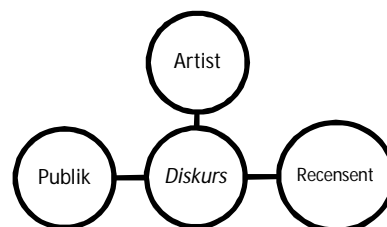
den enskilda skivan. Ett ytterligare sätt för recensenten att stärka bandets tillförlitlighet är genom att jämförelser med andra erkända dansbandsmusiker och även i de fallen stärker hon sin egen trovärdighet genom att visa att hon är insatt i dansbandsgenren (Widestedt, 2001).

Man kan tänka sig att texterna hade kunnat handla mer om albumen än om artisternas turnéer och tidigare referenser. Skulle recensenterna välja att skriva i utanför diskursen hade deras texter med stor sannolikhet valts bort av publiken eftersom det som är vedertaget i en diskurs kan vara förkastligt i en annan (Winther Jørgensen och Phillips, 2000).

5. Slutdiskussion

Likheten mellan genrerna har visat sig vara att de håller sig inom de givna ramarna för diskurserna för att kunna tilltala sin publik. Detta åstadkoms med hjälp av en viss skrivstil och lingvistik där värderingar, metaforer, stereotyper och andra beskrivningar synkroniserat strävar mot samma mål. Dock är dessa anpassade efter genren och mörker och ondska hägrar inom metal medan berättelsen och bakgrunden är dominerande inom hiphopgenren. Genom att recensenten väljer att hitta på och använda sig av metaforer förstärker hon bilden av vad det är att vara hiphoppare, dansbandsfantast eller hårdrockare. På så vis både befäster hon och skapar regler och stereotyper för genren. Recensentens har således en framstående roll i konstruktionen av stereotyper och diskurser inom genrer. Men det finns också enorma skillnader. Efter vår analys kunde vi se att metaforen används sparsamt inom dansbandsgenren, men inom hiphop och metal är fenomenet vanligt förekommande. Att gå från att vara en maskäten knäckebrödsmacka till att vara en maskäten smörgåstårta kan exempelvis anses vara en positiv egenskap inom metalgenren, men det är däremot tveksamt om Larz-Kristerz hade blivit lycklig av att läsa det omdömet om sitt senaste album. Även språket skiljer sig markant mellan de olika genrerna; den lingvistik som exempelvis används då recensenten skriver om dansband hade aldrig fungerat inom hiphop eller metal. Däremot är förekomsten av en säregen lingvistik inom alla genrerna i sig en likhet.

Vi vill tillskriva recensenten en viktig roll i skapandet av diskurser, men samtidigt poängtera att även publiken är central i denna fråga eftersom recensenten skriver för dem – utan läsarnas förtroende och stöd tappar hon trovärdighet, vilket kan få följderna att hon i värsta fall inte längre tillåts skriva. Även artisten har en roll att spela i det diskursiva ramverket då denna trots allt är skapare av det material som står som underlag för recensenten och publiken. Dessa tre aktörer är således i symbios gemensamma skapare av diskursen:

I modellen ovan söker vi alltså belysa sambandet mellan de tre aktörerna och hur de alla påverkar diskursen. Genom denna illustration förtydligas symbiosen och ett bortfall av en variabel skulle således kunna få radikala konsekvenser för diskursen. Vi anser att relationen

till stor del kan förklara varför det ser ut som det gör då alla aktörer är tätt sammanlänkade och tillsammans formar diskursen inom en genre. Konstruktionen är dessutom under ständig förändring, vilket vi åtskilliga gånger genom studien blir påmind om. Dock skulle vi vilja understryka att trots den ständiga tendensen till omförhandling av gränserna, sker detta relativt långsamt. Detta är en av orsakerna till att vi överhuvudtaget har stereotypa föreställningar om olika genrer – ramverken genomgår inte ständig ombildning och således hinner vi skapa oss en uppfattning. Efter vad vi har funnit genom vår analys beror detta till stor del på de förväntningar som finns på hur recensenten skall uttrycka sig i sina texter samtidigt som recensenten själv förväntar sig att publiken har vissa förkunskaper, vilket gör att hon fortsätter skriva som hon gör. Vi kan här tala om en slags växelverkan som får stora konsekvenser för utformandet och spridningen av genrernas diskurser eftersom recensenten sitter i den maktposition hon gör i egenskap av att vara del av massmedierna.

Recensenten har alltså en i allra högsta grad viktig funktion i konstruktionen av genrens diskurser, även fast dessa sinsemellan skiljer sig åt på ett antal punkter. De sätter spelreglerna för lingvistikerna och vilka egenskaper som uppskattas och inte. Men som vi också betonar i detta avslutande kapitel, är inte recensenten isolerad i sin verksamhet utan är beroende av både publik och artister. Men förutsättningen för ett gynnsamt samarbete mellan de deltagande aktörerna är dock att alla är insatta i den diskursiva överenskommelsen, vilket med andra ord betyder att lika barn leka bäst.

6. Referenslitteratur

Bignell, Jonathan (2002). *Media semiotics: an introduction*. 2. ed. Manchester: Manchester University Press

Dahlgren, Peter (2000). "Vad säger medierna och vad betyder de?" i Jarlbro, Gunilla (red.) (2000). *Vilken metod är bäst - ingen eller alla?: metodtillämpning i medie- och kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

Ekström, Mats. & Larsson, Larsåke (red.). (2000), *Metoder i kommunikationsvetenskap*, Lund: studentlitteratur

Fairclough, Norman. (1995), *Media Discourse*, New York: Oxford University Press

Frow, John (2006). *Genre / John Frow*. London: Routledge

Gripsrud, Jostein (2002). *Mediekultur, mediesamhälle*. 2. uppl. Göteborg: Daidalos

Jarlbro, Gunilla (red.) (2000). *Vilken metod är bäst - ingen eller alla?: metodtillämpning i medie- och kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

Lindgren, Simon (2005). *Populärkultur: teorier, metoder och analyser*. Malmö: Liber

Sandberg, Helena & Thelander, Åsa (2000). "Hur nära kan man tillåta sig att komma?: att pendla mellan närhet och distans i forskningsprocessen" i Jarlbro, Gunilla (red.) (2000). *Vilken metod är bäst - ingen eller alla?: metodtillämpning i medie- och kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

Skorczyńska Sznajder, Hanna (2009), *A corpus-based evaluation of metaphors in a business English textbook*, Valencia: Universidad Politécnica de Valencia, Department of Applied Linguistics

Stangor, Charles. & Schaller, Mark. (1996) "Stereotypes as Individual and Collective Representations" i Macrae, C. Neil. (red.) (1996). *Stereotypes and stereotyping*. New York, N.Y.: Guilford Press

Wallén, Göran (1996). *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Wiberg, Charlotte. (2006). "Filmkritik i svensk dagspress – en ögonblicksbild" i Hedling, Erik & Wallengren, Ann-Kristin (red.) (2006). *Solskenslandet: svensk film på 2000-talet*. Stockholm: Atlantis

Widestedt, Kristina. (2001), *Ett tongivande förnuft : musikkritik i dagspress under två sekler*, Stockholm : Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Stockholms universitet

Winther Jörgensen, Marianne. & Phillips, Louise. (2000), *Diskursanalys som teori och metod*, Lund: Studentlitteratur

Winther Jörgensen, Marianne. & Phillips, Louise. (2002), *Discourse Analysis as Theory and Method*, London: SAGE Ltd